

Jemma já hausar

KLIPPEØEN

Nr. 1

Februar-Marts 2026

Årg. 85

Hammerknuden i frostvejr.

DE BORNHOLMSKE HJEMSTAVNSFORENINGER

København · Hillerød · Roskilde · Fyn · Jylland

HUSK AT MELDE ADRESSEÆNDRING. En hel del eksemplarer af Klippeøen kommer retur med ”adressaten ubekendt”. Postvæsenet finder ikke ny adresse, så det er vigtigt, at medlemmer melder adresseændring til foreningens kasserer.

Bornholmerforeningen for Hillerød og omegn

bornholmerforeningen-hillerød.dk

Formand: Jørgen Dam,
Hillerødvejen 9,
3480 Fredensborg,
mobil: 4063 7526,
mail: jorgen.dam@mail.dk

Kasserer: Lillian Brandt,
Skyllebakke Havn 37,
3600 Frederikssund,
tlf. 5194 9218,
mail: lillianbrandt@hotmail.com

Bornholmerforeningen for Roskilde og omegn

roskildebørnholmerforening.dk

Formand: Niels Jørgen Jørgensen,
Lundevej 2, 4030 Tune,
tlf. 6177 4856, mail: formand@
roskildebørnholmerforening.dk

Kasserer: Eskil Holm,
Mårhaven 3, 4000 Roskilde,
tlf. 2344 3698,
mail: eskil.holm@mail.dk

Bornholms Hjemstavnforening 2000 (Jylland)

bornholmshjemstavn-jylland.dk

Formand: Poul-Erik Nilsson,
Plantagen 22, 8400 Ebeltoft,
tlf. 5130 9567,
mail: oebo48@mail.dk

Kasserer: Anette Havmøller
Bärtel, Vermundsvej 35,
8370 Hadsten, tlf. 2057 4622,
mail: njbahb@hotmail.com

Bornholms Hjemstavnforening København af 1942

bornholms-hjemstavnforening-kbh.dk

Formand: Marianne Bay Hansen
Bygaden 53, Hellested,
4652 Hårlev, tlf. 2167 9348,
træffetid på tlf. kl. 16-19,
mail: mbh53@outlook.com

Kasserer: Bent Christiansen,
Sognevangen 2 A, Sengeløse,
2630 Taastrup, tlf. 2264 3604
mail: 1bent@c.dk

Poul Aalborg Hansen,
Bygaden 53, Hellested
4652 Hårlev, tlf. 2095 8526

Georg Mogensen,
Højstrupparken 35, 1.th.,
2625 Vallengård, tlf. 2667 0836
Poul Højegaard, Leen C. 1. 2. sal,
dør 3, 2630 Høje Taastrup,
tlf. 4015 2889

Aase Jacobsen, Bogtrykkervej 41,
4. tv, 2400 Kbh. NV,
tlf. 2982 3914

Henning Rasmussen, Nyvej 87,
3. mf, 2620 Albertslund,
tlf. 2121 8598

Gyrithe Varachob,
Smakkegårdsvej 83, st. tv.
2820 Gentofte, tlf. 2810 8898

Kitt Gertin Pedersen
Vodroffslund 3. 1. tv.
1914 Frederiksberg, tlf. 3026 1859

Hjemstavnsforeningen Bornholmerklubben Fyn af 1982

www.bornholmerklubben-fyn.dk

Formand: Finn Mortensen,
Rosenvænget 6, 5540 Ullerslev,
tlf. 5184 9875, mail:
i_mortensen@hotmail.com

Kasserer: Rita Piil,
Kogtvedvænget 9E,
5700 Svendborg, tlf. 2449 0175,
mail:
kasserer@bornholmerklubben-fyn.dk

Hjemstavnsbyen

hjemstavnsbyen.bookhus.dk

Formand:
Jørgen Dam, Hillerødvejen 9,
3480 Fredensborg,
mobil 4063 7526, mail:
formand@hjemstavnsbyen.dk

Administrator:
Hans-Jørn Green,
Solvej 39, 3330 Gørlose,
tlf. 3035 5025, mail:
adm@hjemstavnsbyen.dk

Kasserer: Kim Rohde Mogensen
Rødvig Alle 19,
2650 Hvidovre, tlf. 3131 3060,
mail: kass@hjemstavnsbyen.dk

Inspektør i Svaneke:
Lene Smidt, tlf. 2442 6296

Klippeøen

Ekspedition: Lilly Gertsen, adm@klippeoen.dk
Ansvh. redaktør: Marianne Bay Hansen, redaktor@klippeoen.dk

Produktion: Hakon Holm ApS, Rønne

KØBENHAVN

Bornholms Hjemstavnsforening af 1942
www.bornholms-hjemstavnsforening-kbh.dk

Ny sæson

Så tager vi fat på en ny sæson her i 2026, hvor der vil være foredrag, banko, stiftelsesfest og generalforsamling.

Som noget nyt udvider vi med to ekstra bankospil i 2026 d. 12. april og d. 20. september.

Samt regner vi med at lave en sommertur 2026 (mere i klippeøen nr. 2).

I november havde vi vores julehygge, hvor vi fik sagt glædelig jul og godt nytår til de medlemmer, som deltog. Der var underholdning med luciapigerne og Stig Sommer, som spillede for os, vi fik sunget julesange, og så var der også nogle, som også fik sig en svingom.

Og så er der jo vores stiftelsesfest, som bliver afholdt den 22. februar 2026, se mere om dette i blad nr. 5.

Formand Marianne Hansen

AKTIVITETSKALENDER

FEBRUAR TIL APRIL 2026:

8. februar:	Banko
22. februar:	Stiftelsesfest
8. marts:	Banko
22. marts:	Generalforsamling
12. april:	Banko

Alle aktiviteter foregår kl. 13 i
Frihedens Idrætscenter, festsallen
Hvidovrevej 446, Hvidovre,
og dørene åbnes kl. 12.

Luciapigerne til vores julehygge.

Generalforsamling den 22. marts 2026

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Fremlæggelse af regnskab ved kasseren
4. Indkomne forslag. Disse skal være formanden i hænde senest 14 dage inden.
5. Valg til bestyrelsen:
Formand Marianne Hansen – modtager genvalg
Georg Mogensen – modtager genvalg
Poul Højegaard – modtager genvalg
Henning Rasmusen – modtager genvalg
Kitt Gertin Pedersen – modtager *ikke* genvalg
Revisor Flemming Thorsen – modtager genvalg
Revisor suppleant: Lilly Gertsen
Valg af bestyrelsessuppleanter: Claus Langkjær Mogensen og Carlo Holm
6. Beretning fra hjemstavnsbyen
7. Eventuelt

Efter generalforsamlingen er der fællesspisning og kaffe.

MENU: Skipperlabskovs med tilbehør og pandekager med is. For dem, som ikke ønsker skipperlabskovs er alternativet hakkebøf med tilbehør.

Pris: i alt 200,- drikkervarer er for egen regning.
Så har du/I lyst til at deltage, så tilmeld jer hos Gyrithe på tlf. 2010 8898

Sidste frist for tilmelding er 8. marts 2026. Husk at tilmeldingen er bindende, og husk at opgive jeres navn, medlemsnummer og antal personer. Betalingen sker ved tilmelding på:

Mobilepay: 686820 eller på konto 2112-7554606061

Tilmelding til spisning er nødvendig, da generalforsamlingen er åben for alle. Det er desuden et krav, at kontingentet for 2026 er betalt senest den 15. marts 2026.

I FEBRUAR 2026

65 år. 3. februar Tommy Magaard Lund, København født i København
65 år. 7. februar Niels W. Mogensen, Humlebæk født i Rønne
60 år. 7. februar Susanne Hansen Holm, Karlslunde født i Rønne
75 år. 14. februar Eva Agnete Oppermann. Stege født i København
90 år. 16. februar Helene Lysgaard Olsen, København født i Rønne
95 år. 17. februar Ulla Voldum, Kastруп født i Olsker
70 år. 21. februar Henrik Drasbech, Valby
65 år. 21. februar Susanne Elisabeth Hansen, Solrød Strand født i Solrød Strand

60 år. 24. februar Ann Refsager, Ballerup
70 år. 26. februar Flemming Bech født i Nexø

I MARTS 2026

60 år. 1. marts Cathrina Rievers Ferreira, København født i Svaneke
65 år. 3. marts Bente Dahl, København
60 år. 5. marts Merete Jelstad, Viby Sjælland født i Odense
70 år. 8. marts Vibeke Munk, Solrød Strand
70 år. 9. marts Inge Koch Hansen, Nexø født i Nexø
75 år. 11. marts Kirsten Bang, Rudkøbing født i Rudkøbing

80 år. 13. marts Irene Fentz, Greve født i Odsherred
75 år. 15. marts Lisa Lemvig Poulsen, Svendborg født i Snogebæk
90 år. 15. marts Ruth Bergholt, Frederiksberg født i Vestermarie
80 år. 24. marts Hanne Kjoller, Køge født i Rønne
65 år. 26. marts Susanne Akraberg Højlyng, Grenå født i København
70 år. 27. marts Palle Wibe, Stenlille
70 år. 29. marts Anne Thomassen, Ballerup født i Rønne
65 år. 31. marts Anne-Merethe Bryder, Slangerup født i Hillerød

Velkommen til NYE medlemmer:

Hellen Maria Lustrup, Brønshøj
 Jane Gylvar, København
 Ingvil Holtedahl Gwynn, København
 Helle Langkjær Mogensen, Gentofte
 Kristin Cuhra, København
 Winnie Bastian, Hvidovre

Anett Wiingaard, Hellerup
 Henning Pedersen, Søborg
 Rune Løve Ammitzbøll, Odense
 Annelise Hindevad, Vedbæk
 Charlotte Boye Lorans, Horsens
 Andreas Ackermann, København

Birgit Ryders, Taastrup
 Dennis Christiansen, København
 Mariann Borg, Rørvig
 Mathias Jensen, Hvidovre

MEDLEMSKONTINGENT 2026

Bornholms Hjemstavnsforening København af 1942

Medlemskontingent 275.00 · Pensionister 175.00

Betales senest 15. marts 2026

Mobile pay 68 68 20 eller Nordea 2112-7554606061

Husk medlemsnummer!

Spørgsmål kontakt Kasserer Bent Christiansen på 1bent@c.dk

ROSKILDE

Bornholmerforeningen for Roskilde og Omegn
www.roskildebørnholmerforening.dk

Velkommen til Generalforsamling søndag den 22. februar kl. 13.00

Lidt forsinket vil bestyrelsen ønske godt nytår, hvor vi efter kaffen byder velkommen til årets generalforsamling med følgende dagsorden, som vedtægterne foreskriver:

- 1) Valg af dirigent
- 2) Formandens beretning
- 3) Regnskab
- 4) Indkomne forslag
- 5) Valg af formand og 2 bestyrelsesmedlemmer (disse modtager gerne genvalg), samt valg af revisor og suppleant. Og endelig valg af 1 suppleant til bestyrelsen
- 6) Evt.

Ud over selve generalforsamlingens punkter vil eftermiddagen byde på socialt samvær med bornholmske sange og bankospil. Traditionen tro slutter vi eftermiddagen af med smørrebrød, som vi lader vor kasse betale.

Tilmelding til generalforsamlingen sker til formand Niels Jørgen – helst senest 15. februar på tlf. 6177 4856, eller på mailen: formand@roskildebørnholmerforening.dk

Til kalenderen:

Søndag den 12. april får vi besøg af Eva Fatum, som vil fortælle om oplevelser fra sit liv. Eva er datter af autoforhandler Ferdinand Jørgensen i Rønne, uddannet sygeplejerske og har i 8 år været medlem af folketinget. Vi ser frem til et spændende foredrag med Eva.

Søndag den 31. maj har vi lavet aftale med den bornholmske troubadour Bjarne Kure. Bjarne er kendt fra blandt andet "Bornholmske Sprogblomster" på TV 2 Bornholm. Han spiller guitar og synger både egne og andres sange på bornholmsk. Samtidig er han en god fortæller, så glæd jer til denne oplevelse.

Siden sidst: Bornholtermåd den 29. november 2025

Hvor var det dog en lækker "Bornholmer-julebuffet", vi 40 medlemmer fik serveret til arrangementet: saltstegte sild med sennep og rødbeder – herudover sildesalat og karrysild efterfulgt af ribbensteg, rødkål og frikadeller og sluttelig risalamande.

Tak til alle fremmødte, der også spillede med på den specielle pakkebanko, hvor alle fik en spændende pakke. Stor tak til vores kreative kokke.

Kontingent 2026

Årets kontingent til Bornholmerforeningen er 250 kr. Det må du meget gerne indbetale inden (eller senest på) generalforsamlingen, f.eks. på Mobilepay nr. 2978KM eller bankkonto 1551-1529579. Husk medlemsnr. Så modtager du også fremover "Klippeøen" 5 gange i år – og mulighed for at leje sommerhus i Hjemstavnsbyen i Svaneke til rimelig pris. Men ikke mindst er du velkommen til de hjemstavns-eftermiddage, som bestyrelsen efter bedste evne afholder.

Fødselsdage

Vi ønsker tillykke til:

Tage Poulsen, Tune,

75 år den 22. april

Erling Sonne Kofod, Roskilde,

75 år den 3. maj

Lone Jensen, Slagelse,

75 år den 9. maj

Mogens Marker, Køge,

80 år den 9. juni

Michael Sonne, Hårlev,

60 år den 14. juni

Kai Funch, Strøby,

80 år den 23. juni

En forsinket lykønskning til Poul Sode Kofoed, Gershøj, der fyldte **80 år** den 13. december 2025

HILLERØD

Bornholmerforeningen for Hillerød og Omegn

www.bornholmerforeningen-hillerød.dk

Ny kasserer

Foreningen har fået ny kasserer. Efter næsten 14 år på posten har Bente Jakobsen ønsket at overdrage opgaven til en anden. Heldigvis var Lillan Brandt parat til at påtage sig opgaven, så de to har nu byttet plads så Bente er ny suppleant og Lillan tiltrådt som kasserer.

Lillan blev valgt som suppleant i 2025 og er dermed ny i arbejdet i bestyrelsen. Hun blev dog i et portræt i Bornholms Tidende beskrevet som en 'aktiv bornholmer',

der gerne har involveret sig i mange forskellige aktiviteter på Bornholm, bl.a. i DGI. I de seneste 20 år har Lillan boet her på Sjælland, og listen af aktiviteter kan tage pusten fra de fleste, men ikke Lillan.

Vi takker Bente for arbejdet som kasserer og byder velkommen til Lillan på denne vigtige post.

15. februar: Naturbornholm

Som annonceret i seneste nummer kommer direktør for Naturbornholm, Kim Koch-Hansen til Hillerød den 15. februar og fortæller os om planerne for det store oplevelsescenter og turistattraktion lige ved Aakirkeby. Se evt. her før mødet: <https://naturbornholm.dk/>

Vi ses den 15. februar kl. 14.00 i Grønnegadecentret, Grønnegade 15 i Hillerød. Kaffen koster kr. 60 for medlemmer og kr. 75 for øvrige. Vi vil bede om tilmelding til Lillan Brandt senest den 10. februar, telefon 5194 9218, email lillanbrandt@hotmail.com

Nyt æresmedlem

Igennem mere end 83 års historie er der hidtil blot udnævnt 5 æresmedlemmer i vores Bornholmerforening, senest vores formand igennem 17 år, Poul Larsen i 2012.

De er alle sammen nævnt i den bog, som blev skrevet om vores forening i anledning af vores 75-års jubilæum i 2017.

Hvad er et æresmedlem? Ja, det er et medlem af foreningen, som

har gjort sig særlig bemærket med en indsats ud over det sædvanlige, og nu giver vi denne ærefulde titel til Hans-Jørn Green. Han har tidligere ydet en stor indsats i bestyrelsen, og den førnævnte bog skrev han efter mange, mange timers arbejde. Vores tidligere historie og dokumenter var uheldigvis gået til grunde, så det krævede en kæmpe indsats at finde information om foreningens historie fra 1942 til 2017 og få det omsat til en hel bog. Det arbejde tog Hans-Jørn Green på sig.

Han blev medlem af vores forening i 2014, og blev straks herefter medlem i bestyrelsen og næstformand. En post, han besad indtil 2023. Nu er han foreningens revisor og fast dirigent ved vores generalforsamling.

Han har også kastet sig over arbejdet i Hjemstavnsbyen og er nu en meget værdsat administrator af vores lille ferieby i Svaneke.

Stor tak og tillykke til Hans-Jørn Green.

Nye medlemmer

Vi byder hjertelig velkommen til nye medlemmer. Vi glæder os til at se jer til vores arrangementer.

Torsten Nielsen, Lemming
Bygade 25, 8632 Lemming
Tove Nielsen, Helsingørsgade 39 F,
3400 Hillerød
Kristian Thorup, Krokusvej 4,
3400 Hillerød
Gert Uttenthal Jensen,
Møllevang 4, 3400 Hillerød

22. marts: Generalforsamling

Vi holder generalforsamling i henhold til vedtægterne søndag den 16. marts kl. 13.00. Vi samles i Grønnegadecentret, Grønnegade 15 i Hillerød.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Beretning fra bestyrelsen om foreningens virksomhed i det forløbne år.
3. Forelæggelse af det reviderede regnskab.
4. Forslag fra bestyrelsen (Der er ingen forslag)
5. Forslag fra medlemmer.

6. Valg af:

- A. Bestyrelsesmedlemmer.
- B. 2 suppleanter.
- C. 1 revisor + revisorsuppleant.

7. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen serveres 3 stk. smørrebrød + kaffe. Maden koster kun kr. 70,- inkl. en øl eller vand. Det er selvfølgelig muligt at deltage i generalforsamlingen uden at købe smørrebrød.

Tilmelding er nødvendig og sker til Lillian Brandt senest den 15. marts, telefon 5194 9218, email lillianbrandt@hotmail.com

19. april: Fra strandliv til skyttegrav

I forrige nummer af Klippeøen var en længere introduktion til dette foredrag med Peter Mose.

Peter Mose kommer til os i Hillerød og fortæller den spændende historie fra sin nye bog, *Fra strandliv til skyttegrav*. Det er beretningen om Allinge-Sandvigs 25-årige storhedstid fra omkring 1890 til 1914. I den periode strømmer tyske turister til Nordbornholm, hvor det ene badehotel efter det andet skyder op – en optur, der slutter brat med udbruddet af Første Verdenskrig. Peter Mose vil givetvis medbringe nogle kopier af sin bog, så de heldige kan købe et eksemplar.

Vi ses den 19. april kl. 14.00 i Grønnegadecentret, Grønnegade 15 i Hillerød. Kaffen koster kr. 60 for medlemmer og kr. 75 for øvrige.

Tilmelding er nødvendig og sker til Lillian Brandt senest den 12. april, telefon 5194 9218, email lillianbrandt@hotmail.com

Fødselsdage

Vi ønsker hjertelig tillykke med den runde dag.

- 80 år** den 10/02, Svend Kobberø Jensen, Nejedevvej 5, Hillerød
80 år den 11/02, Kristian Hansen, Bovelgårdsvej 19, Kirke Hyllinge
75 år den 22/02, Henning Jensen, Birkevang 121, Gilleleje

- 65 år** den 27/02, Lotte Anker Hansen, Hvidkløvervej 18, Hillerød
85 år den 02/03, Jytte Bloch-Kelsen, Parken 18 1., Fredensborg
85 år den 29/03, Berner Pihl, Strandstræde 12, Slangerup
75 år den 08/03, Stig Sommer Hansen, Nøddehøj 2, Holte
70 år den 16/03, Ole Munch, Hybenvej 20, Jægerspris

Hjemstavnsbyen

På den seneste generalforsamling var der genvalg til alle der var på valg, så bestyrelsen ser nu ud som følger: Niels Jørgen Jørgensen og Eskil Holm (begge Roskilde), Erik Jensen, Poul Højegaard og Marianne Bay Hansen (alle København). Formand Jørgen Dam og kasserer Kim Mogensen (begge Hillerød).

To mindre ændringer til vedtægterne blev vedtaget for at præcisere, at pensionistrabat gives til folkepensionister og at vi ikke ønsker at udleje huse til medlemmer bosat på Bornholm

I skrivende stund er vi ved at samle ønsker. Der kommer rigtig mange ønsker, så det tyder igen på et godt år for udlejningen i vores Hjemstavnsby. Når du læser dette blad er vi tæt på at have udsendt aftaler i første runde. Er du uheldig og ikke fået opfyldt dine ønsker om at leje hus, så tjek om der er et andet ledigt hus, som kan passe kalenderen, så du alligevel kan få en tur til Bornholm. Der plejer at komme en hel del afbud straks efter tildelingen.

Vi renoverer i øjeblikket hus 14, så det vil have både nyt badeværelse og køkken, når sæsonen starter. Det er en markant forbedring, som vi glæder os til at tage i brug. Det er nogenlunde samme forbedring vi foretog i hus 12 sidste år.

Bemærk, at vi har lavet en aftale om leje af cykler ved henvendelse til Svaneke Vandrerhjem, Reberbanevej 9, Svaneke, Tlf. 5649 6242 (til dagspris).

Vi ønsker alle medlemmer et godt nytår.

FYN

Hjemstavnsforeningen
Bornholmerklubben Fyn af 1982
www.bornholmerklubben-fyn.dk

Alle blev mætte

Den 7. december løb vores traditionelle julefrokost af stablen, og igen i år blev alle mætte efter at have indtaget diverse juleretter så som saltstegt sild, sildesalat, frikadeller, flæsksteg, små lakse- og tun anretninger og meget mere. Ikke at forglemme risalamanden, hvor nisserne vist havde været på spil, for kun én af de tre mandler dukkede op. Men så kunne to af mandelgaverne gå videre som præmier i lotteriet, for lotteri manglede der heller ikke. Så de fleste gik fra frokosten med Svanekeøl, dekorationer, chokolade, blomster eller andet under armen.

Der var både Svanekeøl og Bornholmersnaps på bordet ved julefrokosten.

Som sædvanlig blev der også delt gaver ud, og julesalmerne og -sange rundt om juletræet manglede heller ikke. Igen i år blev dørene åbnet, så man kunne løbe rundt i huset til tonerne af "Nu er det jul igen."

Der blev også tid til både et par bornholmske sange, til en masse hyggesnak og til kaffe med hjemmebakke småkager, inden det blev tid at bryde op.

Bestyrelsen vil gerne takke alle for fremmødet og desuden sende en ekstra tak til dem, der bidrog med forskellige retter til julebordet.

Der var masser af fine præmier i julelotteriet.

Fødselsdage

75 år den 1. februar: Ingelis Kofoed Larsen, Sandkæret 56 st., Højby, 5260 Odense S.

80 år den 5. marts: Jørgen Løw Rasmussen, Klokkens Kvarter 94, 5220 Odense SØ.

70 år den 19. marts: Joan Søgaard Pedersen, Marthavænget 22, 5270 Odense N.

Arrangementer resten af året:

- 12. marts: Generalforsamling.
- 14. juni: Ladbyskibet og grill på Fynshoved.
- 13. september: Foredrag med krimiforfatter Pernille Boelskov.
- 1. november: Musikarrangement med Leif Sonne Hansen.
- 6. december: Julefrokost

Generalforsamling den 12. marts 2026

Torsdag den 12. marts kl. 18.30 holder vi generalforsamling på Virkedal, Mågebakken 80 E, 5250 Odense SV. Bestyrelsen serverer gule ærter, men der vil også i år være et alternativ til de gule ærter. Desuden vil der være pandekager m/ is og kaffe. Alt det til en pris af i alt 150,00 kr. Vand, vin, øl og bornholmersnaps til de sædvanlige lave priser.

Hvis man ikke ønsker at deltage i spisningen, kan man deltage gratis i generalforsamlingen ved at møde op kl. 19.30.

Dagsorden ifølge vedtægter:

1. Valg af dirigent.
2. Bestyrelsens beretning.
3. Regnskab.
4. Indkomne forslag.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleant. På valg er: Gurli Grønnegaard, Jørgen Løw Rasmussen og suppleant Joan Søgaard Pedersen.
6. Valg af bilagskontrollant og suppleant for bilagskontrollant: På valg er Ingelis Kofoed Larsen og suppleant Heidi Simonsen.
7. Fastsættelse af kontingent.
8. Eventuelt.

I henhold til foreningens love skal forslag fra medlemmer være formanden i hænde senest 2 uger før generalforsamlingen.

Tilmelding: Ring eller SMS til Gurli Grønnegaard, tlf. 2261 6705 eller Rita Piil, tlf. 2449 0175 senest den 6. marts 2026.

Betaling 150.00 kr. på konto 39140001705563 eller MobilePay 271866. Husk at skrive navn og arrangement.

De gamle støvler og Bornholm

Inge Mortensen, Bornholmerklubben Fyn.

Så er tiden nået dertil, at jeg må sende mine gamle vandrestøvler på pension. De er slidt op, og nogle nye er indkøbt. På trods af en dårlig ryg og andre skavanker elsker jeg små vandreture, og mine gamle vandrestøvler har ført mig rundt i Østrigs bjerge utallige gange, de har været på levada-vandring på Madeira og La Palma, de har været oppe på Etna og Vesuv, taget et lille stykke af Caminoen i Nordspanien, betrædt Skotlands bjerge og så videre. MEN: Allerflest gange har de været rundt på Bornholm.

De gamle vandrestøvler.

Hvert år er mine støvler, min mand og jeg på fødeøen mindst 3-4 gange, hvert år i sammenlagt ca. 7 uger, og hver gang prøver vi at finde nye steder, hvor vi ikke tidligere har været, og det lykkes faktisk stadig. Så jeg ryster lidt på hovedet, når folk, der har været derovre i 5 dage, fortæller, at de har set hele øen. Et must for os, når vi er derovre, er Kulptippen ved Hasle og i det hele taget Hasle Lystskov samt den flotte Svartingedal, som vi nyder lige meget, når anemonerne blomstrer, som når træerne står i flotte efterårsfarver. Turen op om Jættebolden kan være lidt udfordrende i vådt føre, men under alle omstændigheder er det en flot tur, hvor man dog kan risikere at skulle kravle over eller under væltede træstammer.

Gammelt stenbrud i Svartingedal.

For nogle år siden opdagede vi Store-dalen ved Sandkås, som er noget af en udfordring, hvis man tager den lige vej gennem dalen ind til det gamle stenbrud. Man kan dog også gå en lettere vej derind, og her kan man rigtigt se, hvordan biodiversiteten kommer til sin ret.

Mine gamle støvler har også travet i Døndalen flere gange, og især om foråret, når der er godt med vand i vandfaldet, og anemonerne blomster, er det bare en flot tur. Det samme gælder stien langs Kobbeåen ind til Stavehøl. En lidt lang tur, hvor man går over 7 broer for et nå ind til vandfaldet. Mine forældre havde nogle venner, der boede i nærheden, så jeg husker stadig min barndoms ture over alle broerne. Det var før, jeg fik vandrestøvler. Til gengæld bragte mine støvler mig for et par år siden rundt i et flot område syd for Ferskesø i Nexø. Vi var slet ikke klar over, at der i dette område var bygget en del fine broer, så man kunne komme rundt i terrænet. Ikke så langt herfra finder man jo også Hundsemyre, hvor man også kan gå et par fine ture. Her i efteråret var vi for første gang ved Bøgebjerg ved Østerlars, hvor der er en fin rundtur i skoven blandt masser af oldtidsgrave, som vi ikke kendte noget til. Absolut også et besøg værd.

For nogle år siden fandt min husbond på, at han ville gå Bornholm rundt ad Kyststien, og der fulgte mine støvler og jeg med på nogle af strækningerne, og lige meget om man går ved Dueodde, på sydkysten ved Boderne og Raghammer, langs kysten ved Vang eller på strækninger langs nordkysten, er der bare en udsigt uden lige. For nogle år siden tog vi båden Thor fra Gudhjem til Helligdomsklipperne, og eftersom jeg igen havde iført mig mine vandrestøvler, tog vi naturligvis kyststien tilbage, hvor vi gjorde holdt

En af de mange broer over Kobbeåen.

ved en lille café på vejen. Den nyere Højlyngssti har vi selvfølgelig også taget i etaper, nogle strækninger dog på cykel. Men Øleåstien, turen gennem Paradisbakkerne og strækningen ved Sandvig og flere andre steder egner sig ikke for cykel. Man har nu besluttet, at stien skal udbygges flere steder, bl.a. fra Almindingen gennem Åkirkeby og langs Læsåen ud til vandet, så forhåbentlig bliver den færdig, mens jeg har helbred til at styre mine nye vandrestøvler den vej. Stien langs Læsåen fra Vejrmøllegård til Limensgade har de

DGI-broen ved Vang.

gamle støvler dog prøvet, ligesom de har været rundt på Klintebakken syd for Åkirkeby flere gange.

Ja, de gamle støvler har ført mig utallige steder hen på Bornholm, fx også til Blåskinsdalen, gennem Ravnedalen, rundt i Almindingen, til Ole Christensens skulpturpark i Olsker, stien langs Gyldenså, Gryet ved Bodilsker med en stor samling bautasten, rundt om Opalsøen, Rubinsøen, Pyritsøen, Smaragdsøen og Safirsøen, rundt i Gråmyr ved Gudhjem, til Randkløveskåret, rundt ved Hammeren, ad stien gennem Finnedalen osv. osv.

Ja, der er utallige steder at gå på vores dejlige ø, og jeg håber, at dette har givet inspiration og lyst til, at nogle af jer begiver jer ud i naturen, næste gang i kommer til Bornholm.

Kridt ved Arnager.

JYLLAND

Bornholms Hjemstavnforening 2000

www.bornholmshjemstavn-jylland.dk

Afholdte arrangementer

Lørdag d. 22. november afholdt vi foreningens årlige julekomsammen i Viborg. Som altid, når vi mødes, blev det en eftermiddag med hyggeligt samvær. Efter at have hilst på hinanden fandt vi plads ved mindre borde i fælleshuset. Og så spiste vi traditionel dansk julemad, inden vi havde pakkespil, hvor alle fik en pakke. Efter pakkespillet var der risalamande og kaffe med småkager og slik. Som nævnt blev det til nogle hyggelige timer med god stemning, megen snak, lidt oplæsning og flere sange fra sangbogen. Selvfølgelig på bornholmsk, så vidt det lod sig gøre. Vi sluttede af med at ønske hinanden glædelig jul og godt nytår.

Øvrige arrangementer

Ellers har vi i bestyrelsen foreløbige tanker for 2026 om at besøge Grøn-høj Kro den 9. maj, at mødes til en sommerkomsammen den 8. august, tage på en efterårstur den 3. oktober, og hygge os ved julekomsammen den 28. november.

Der er ikke planlagt så meget yderligere hvad angår program og indhold, men datoerne skulle være, som skrevet – med et lille forbehold. Flere informationer om de enkelte arrangementer vil fremgå af kommende numre af bladet og på hjemmesiden.

Kommende arrangementer

Generalforsamling

Som omtalt i sidste nummer af Klippeøen er det igen tid for indkaldelse til foreningens ordinære generalforsamling. Den afholdes lørdag den 28. februar 2026 kl. 13.30 og ligesom sidste gang på Bjerre kro i Hornsyld. Adressen er Bjerrevej 251, 8783 Hornsyld.

Dagsorden ifølge vedtægterne. Vedtægterne kan læses på hjemmesiden. Vi gennemgår de formelle punkter, og alt det andet, der dukker op undervejs. Forslag, der ønskes behandlet, skal være formanden i hænde senest 14 dage inden generalforsamlingens afholdelse.

For de deltagere, der har lyst, starter vi med spisning kl. 12.15.

Menuen er farseret kalkunbryst stegt som vildt – med tilbehør. Pris eksklusive drikkevarer er 175 kr.

Efter generalforsamlingen er foreningen vært ved kaffebord med krokringle. Og så låner vi kroens projektor og kikker på minder eller nyt fra hjemstavnen. Det kunne være et gensyn fra 2017, hvor vi så historien om 66-selskabet – eller måske nyheder fra Bornholm på TV2B.

Af hensyn til spisning, hvis man vil deltage i denne, er der bindende tilmelding til Karin, på mobil: 5049 0027 senest 14. februar.

Betaling ved tilmelding på mobil: 20574622 eller til konto 9570 – 11941737. Husk at anføre navn eller medlemsnummer.

Fødselsdage

Vi siger tillykke med fødselsdagen.

I februar måned til:

Carsten Schou i Esbjerg, født i Aaker med 85 år.

Ernst Sode-Carlsen i Lindeballe, født i Rutsker med 80 år.

Karin Juul i Hobro, født i Rønne med 80 år.

Kirsten Holsegård-Rasmussen i Ringkøbing, født i Østerlars med 65 år.

Anders Christian Reuss i Hornsyld med 65 år.

Og i marts måned til:

Kurt Skytte Hansen i Aakirkeby med 90 år.

Solveig Holsegård Rasmussen i Åbyhøj, født i Østerlars med 70 år.

Salenebugten bød på både sandstrand og badehotel

Af Erik Jensen

Sofus Frederiksen nåede også at eje Salenehus en periode. Han købte ejendommen af Christian Christensen i 1913. Som det fremgik af Dagmar Jacobsen postkort, kom der mange tyske turister på Hotel Salene. Frederiksen har formentlig på den måde fået ideen til at udstykke jorden fra Salenehus til sommerhusgrunde til tyskerne. Det kom Foreningen Bornholm for øre, og det lykkedes at få Sofus Frederiksen med på en deklaration om, at man ikke måtte sælge jorden til udlændinge. Til gengæld fik Sofus Frederiksen et lån på 6.000 kroner fra foreningen.

Om overretssagfører Georg Christian With Petersen fra Frederiksberg havde overset deklarationen om salg til udlændinge, ved vi ikke, men i hvert fald købte han Salenehus af Sofus Frederiksen i 1918. Hans planer var således at udstykke til byggegrunde. Overretssagføreren stod herudover bag både opkøb

og udstykning af strandgrunde i Liseleje.

Den gik ikke i Salene, og det endte med, at Salenehus røg på tvangsauktion i 1922, og Foreningen Bornholm måtte overtage stedet som ufyldstgjort panthaver. Foreningen solgte den så videre til Dansk Journalistforbund i København, som rev den gamle ejendom ned og byggede sommerhus til sine medlemmer.

Men hvordan gik det så med hotellet og Niels Peter Hansen?

Ja, i folketællingen for 1916 optræder Niels Peter som slagtermester, men tilsyneladende er der problemer med slagteriet, for i 1917 holdes auktion ved Hotel Salene "efter fleres begæring". Der bort-sælges 12 køer, 2 føl, 1 plag, en del grise, 1 tærskemaskine samt 500 pund oksekød.

Da Sofus Frederiksen forlod Salene overtog Niels Peter igen drif-

ten, og i 1921 annoncerede han i Nationaltidende om at "pensionærer modtages", og han lover et "førsteklasses køkken".

Hvem der står bag gryderne vides ikke, men det er ikke Niels Peters kone Thora. Hun har nemlig forladt ham og flyttet til Hasle sammen med Christian Christensen, der tidligere ejede Salenehus.

Det går heller ikke så godt med hoteldriften, og for 100 år siden sluttede Niels Peters hotelkarriere. Hotel Salene gik på tvangsauktion i 1925, og det endte med, at Mogens Koch fra Hotel Helligdommen overtog hotellet.

Historien om Hotel Salene sluttede i 1949, hvor hotellet brændte ned ved en voldsom brand. Det blev ikke genopbygget og i 1960'erne forsvandt også sandet, så derefter var der hverken badehotel eller badestrand i Salene.

Spøgende bornholmske personbetegnelser

Af Alex Speed Kjeldsen

I den sproglige klumme retter vi også i dette nummer fokus mod spøgende sprogbrug, nærmere bestemt en række spøgende personbetegnelser. Her er der nok at tage af, så vi må begrænser os til nogle udvalgte eksempler.

Vi lægger ud med de kære børn. Her kan flere af de spøgende betegnelser bruges om såvel drenge som piger. Det gælder fx *en ballarompa*, der simpelthen referer til et barn eller en ikke-voksen person. Ordet illustreres i Bornholmsk Ordbog på følgende vis: *Besættningen [på bådijn], de va majn å konna å så toltre ballaromper.*

Et lille barn, der kun akkurat kan gå, kan kaldes for *en ballatrissa*.

Et lille barn, der er indpakket eller indsvøbt i meget tøj eller er klædt på, så det minder om en bylt, kan kaldes for *ejn byjltes* (eller *bøltes*).

Ejn bytes betyder egentlig det samme som *ejn bytijn*, der dels refererer til et barn, som de underjordiske ifølge gammel folketro har lagt i vuggen i stedet for det nyfødte, udøbte barn, og som kendetegnes ved at være vanskabt, dels bruges mere nedsættende og undertiden spøgende om en lille eller vantreven person. *Ejn bytes* kan i spøgende sprogbrug imidlertid også blot bruges om børn, når man fx siger: *Va e ded for to små bytesa, der komma?*

En række betegnelser bruges fortrinsvis eller udelukkende om drenge. Det gælder fx *ejn ballavoppert*, en dreng, som er lille af sin alder.

En lille dreng kan også kaldes for *ejn pjært* eller *ejn pjertes*.

Er han lille, men bred, kan han kaldes for *ejn (horra)bagg*. Ordet

bagg bruges ellers bl.a. om heste af kort og bred form samt om biller.

Som eksempler på mere nedsættende betegnelser for drenge, kan nævnes *ejn grødul* og *ejn bois*.

Vender vi os mod pigerne, har man som spøgende betegnelser for små piger bl.a. *en dokkelise*, *en dårta* (*dårta* bruges ellers også nedsættende om især yngre kvinder), *en røtta* og *en piblatuta*.

En sjældnere betegnelse for en lille pige er *en flikka*, der ellers bruges om en svensk pige, især de unge piger, der tidligere fulgte med skånske og blekingske fiskere under deres fiskeri fra Bornholm (også kaldet *sijlafflikker*).

Fra grøntsagernes verden har man hentet betegnelsen *en postenokka*. Det betyder jo egentlig "pastinak", men kan overført bruges om piger, når man fx spørger:

Va e ded for to postenokker? Mere nedsættende kan det bruges om voksne kvinder, fx når man betegner nogen som *en hall konstu postenokka*.

Hvis den lille pige er arrig eller hidsig, kan hun bl.a. kaldes for *en arritusa*, *en arritrunta* og *en arrikjætta* (det sidste kan bruges om begge køn).

Spøgende, men også nedsættende, herunder anvendt som skældsord, kan man omtale en pige som *en hætta* (måske navnlig, hvis hun er lidt overmodig eller hoven?) og *en tözagrobba*.

Vi lader børnene hvile og vender os mod de voksne, idet vi lægger ud med betegnelser for forskellige professioner. I alfabetisk rækkefølge kan nævnes *ejn bæjtåmp*, der betegner en sømand, *ejn brømsafåud*, som kunne bruges om en, der var

En arrikjætta (en arrig hunkat) bruges spøgende om en hidsigprop, uanset køn (kilde: Bornholmiana.dk)

ansat som tilsynsførende i kampen mod oksebremsen, *ejn dråkjistemajn*, der betegner en bissekræmmer, *ejn dunk*, der kan bruges om en værnepligtig, *ejn dyradokter* (eller *-doktara*), der kan bruges lidt spøjende om en dyrlæge, *ejn kringlevriara*, der betegner en bager, *en huzbestilla*, der betegner en husbestyrerinde, og *ejn kosmækk* (eller *kosmækkj?*), der betegner en røgetdreng.

Ordet *dråkjistemajn* kunne, som nævnt, betegne en bissekræmmer. En sådan kan dog også kaldes for *ejn bizzekræmmara*, men dette ord kan også bruges spøjende om eller især til drenge, som er ude på tur. Mere nedsættende kan det også betegne en person, der følger omkring eller ifølge den talendes mening ikke er stadig nok. Denne kan også være *ejn bizzijn*, der ellers bruges om personer eller dyr, som bisser omkring. Beslægtet hermed

har man *en bizzetur*, der betegner en tur, hvor man render eller skyn-der sig.

Nogle betegnelser tager udgangspunkt i personernes fysiske fremtoning. En stor og kraftig mand kan fx kaldes for *ejn bråga(ra)* (og *ejn karabrågara*) eller *ejn brågenfelt*. Ordene betegner typisk en mand, der også er en "kraftkarl". Som udgangspunkt antydes altså ikke noget om fedme som i tilfældet *en flæskabardon*, der betegner en meget fed kvinde.

Noget mildere er *en bolla*, der bl.a. kan bruges om en lille trivelig, buttet person, navnlig om buttede kvinder og piger.

En lille person kan kaldes for *ejn kasperlarmsjid*, hvilket Teinnæs illustrerer med eksemplerne *hör hær, du kasperlarmsjid og va e ded for ejn kasperlarmsjid?*

Andre spøjende personbetegnelser kan tage udgangspunkt i, hvad

folk har på, eller hvordan de bærer klæderne. Fx kan *ejn boiselass* bruges om en person, som taber bukserne, eller hvis bukser hænger (kan også kaldes for *ejn boiselårs* eller *boiselâz*). Men ordet kan også bruges mere spøjende om små drenge, når man eksempelvis siger: *Nå du, boiselass! se nu å få ræitit på-daiklet!* Manden eller drengen, der bærer støvler med skindkant stikkende ud (eller nattøj, der slubrer om foden), kan kaldes for *ejn fjözben*, mens en tilsvarende person af hunkøn kan kaldes for *en fjözbenä* (ordet betegner også de pelsforede overtræksstøvler). Skal man referere til *fjözbenä* og *fjözbenä* med et tillægsord, har man *fjözbenader* til rådighed. Det bruges ellers om dyr med lodne ben eller med lang hårbeklædning, der går helt ned om foden.

FRA ARKIVERNE (København) 1946:

Ved Flemming Thorsen

Formanden i 1946 var fortsat Valdemar Mogensen.

Klippeøen udkom i årets løb 12 gange. Bladet var for de fleste numres vedkommende på 8 sider – hen over de 3 sommermåneder dog kun på 4 sider. Julenummeret var dette år udvidet til 28 sider.

Redaktør for Klippeøen var Ernst Kyhn.

Antallet af medlemmer ved generalforsamlingen fremgår ikke af nogen protokol.

Ved generalforsamlingen dette år blev det besluttet at oprette **Bornholmernes Hjelpefond**.

Arrangementerne blev for størstedelens vedkommende holdt i det, der i mange år var foreningens klublokaler, nemlig i Webers Selskabslokaler, Linnésgade 25, København K. Kun i forbindelse med de allerstørste arrangementer blev der lejet lokaler ude i byen.

Årets **Bornholmerstævne** blev afholdt i Roskilde.

Stiftelsesfesten blev holdt i Folkets Hus, Enghavevej 40. Ved denne lejlighed blev foreningens fane indviet.

Der kom **2 nye foreninger** i provinsen: Esbjerg og Roskilde (17. dec. 1945).

Fra arkiverne (Kbh.)

Ved Flemming Thorsen

Bornholmske ferie børn i København – del 1.

Efter bombningen af Rønne og Nexø i 1945 blev der over hele Danmark iværksat indsamlinger til fordel for de bomberamte på Bornholm.

Men allerede i 1943 arbejdede de københavnske hjemstavnsforeninger med en plan om at invitere provinsbørn på ferieophold i København. Bornholms Hjemstavnsforening undersøgte mulighederne for at få bornholmerbørn til Hovedstaden, men havde under hensyn til trafikforholdene stillet sagen i bero.

Vores forening havde en stor andel i de forskellige indsamlinger m.v., der var i 1945.

Inden for bestyrelsen, ved formand Valdemar Mogensen og kvindeudvalget, med fru Johanneesen i spidsen drøftede man, om der

kunne gøres noget for de bomberamte børn. Her blev det så besluttet at bringe nogle af disse børn til København i en periode på ca. 4 uger.

Byrådsmedlem, smed E. Lundgren fra Rønne, deltog i dette møde, og ved hans mellemkomst og med assistance af overlærerne Willemoes Hansen fra Rønne og Bjerregaard fra Nexø kom de forskellige aftaler i stand.

Foreningen sendte brev til alle medlemmerne med opfordring til at være vært til et barn, og formanden indledte forhandling med fire store dagblade om ligeledes at bringe en appel til læserne.

Der var afrejse fra Rønne den 2. juli, 4. juli og 7. juli, med tilbagerejse den 27. juli, 31. juli og 3. august. I den første afrejse var der

med store Forventninger!

De første Feriebørns Ankomst til København

70 børn fra Rønne og 22 fra Nexø. Der var i alt ca. 150 børn afsted.

Børnene blev modtaget af kvindeudvalget og bestyrelsen og blev fordelt blandt de værter, der var mødt op ved damperen. Feriens varighed svangede mellem 14 dage og 1 måned.

Børnene havde som helhed befundet sig vel i ferien og havde mødt stor gæstfrihed fra deres værter side. Kun en enkelt måtte rejse hjem med hjemvé.

Forinden turen havde der på Rønne Teater været uddeling af tøj under ledelse af frøken Rønne og Fru A. Hansen m.fl. For nogle børn kneb dog det med påklædningen ved ankomsten, men dette

spørgsmål blev klaret, idet Bornholmskomitéen meddelte Hjemstavnsforeningen, at der kunne disponeres over 2.000 kr. som hjælp til indkøb af tøj til de dårligst stillede børn.

Firmaet Aulin i Frederiksborggade skaffede tøjet, og det var en fornøjelse at se de strålende barnøjne, når de fik tøjet udleveret. En del af ferieværterne havde selv klædt børnene på med, hvad der kunne skaffes under de vanskelige forhold.

Dampskibsselskabet af 1866 gav den halve billet til børnene og byrådene i Rønne og Nexø betalte den anden halvdel.

Alt dette havde selvfølgelig givet

en del arbejde til kvindeudvalget og bestyrelsen, men det blev givet med glæde og tilfredshed.

Ferien sluttede på festlig vis med filmforestilling i Rømersgades skoles festsal, hvor formanden for "De folkelige søndagsskoler", Knud Albrechtsen, bød velkommen og viste filmen "Første mand på holdet".

Hjemstavnsforeningens formand, Valdemar Mogensen, takkede her efter alle involverede personer, herunder ferieværterne.

Samtidig blev der den 18. juli på Bornholm modtaget 45 norske børn i 6 uger. Disse blev indkvarteret hos bornholmske frihedskæmpere.

Jemmafrå

Ved Flemming Thorsen

Ny kommunalbestyrelse

Så er den nye kommunalbestyrelse kommet på plads efter valget og konstitueringen. Jeg beklager, at indlægget i sidste nummer af Klippeøen om opstillede kandidater, først kom i bladet efter valget.

Her er en oversigt over de valgte medlemmer i den nye kommunalbestyrelse – og deres respektive roller:

Socialdemokratiet:

Anne Thomas (forperson Miljø- og Erhvervsudvalget), Mads Randbøll Wolff, Ann Rubæk-Nielsen (forperson Kultur- og Lokalsamfundsudvalget), Maria Fromseier Kjærgaard og Karen Lynn Jacobsen (forperson Børne- og Skoleudvalget).

Dansk Folkeparti:

René Danielsson (formand Ældre- og Sundhedsudvalget), Bo Ancher Jensen, Sabine Noline Lyngberg, Jørn Westh, Tonny Borrinjaland og Mette Sode Hansen.

Venstre:

Frederik Tolstrup (borgmester samt

formand for Økonomiudvalget), Sebastian Bærnthsen, Gitte Wittorff og Brian Kofoed.

Konservative:

Christian Froberg Dahl og Linda Kofoed Persson.

SF – Socialistisk Folkeparti:

Molly May Vestergaard, Andreas Grosbøll (formand Social- og Beskæftigelsesudvalget) og Sebastian Bloch Jensen.

Enhedslisten – De Rød-Grønne:

Morten Riis og Helle Munk Ravnborg.

Kristendemokraterne:

Niels Chresten Andersen.

Region Østdanmark

Det nye Region Østdanmark, som Bornholm er en del af, starter sit virke den 1. januar 2027. I året 2026 vil Region Sjælland og Region Hovedstaden stadig varetage driften af de igangværende opgaver.

Region Østdanmark skal i denne periode fungere som forberedelsesudvalg.

I rådet, som består af 47 medlemmer, fik Bornholm hele tre medlemmer stemt ind. Laila Kildesgaard (S), René Danielsson (DF) og Sanne Friborg (Ø).

Formand for det nye råd blev formanden for Region Hovedstaden.

Set & sket:

- **Destination Bornholm** har ansat Anders Wiberg som ny direktør. Han erstatter Gitte Tvilling.
- **Ny trafikchef hos BAT.** Jacob Sten Jensen er blevet ny trafikchef for Bornholms Trafikskæb.
- **Skal Bornholm være "Årets Ø 2026"?**

Kriteriet er: Alle små og store øer i Danmark, der ikke er brofaste, har mulighed for at nominere sig selv til prisen "Årets Ø" via en ansøgning, hvori de forklarer og dokumenterer tiltag og aktiviteter inden for tre emner: Fællesskab, udvikling, natur og klima. Hvem mon sender en ansøgning?

Brød kommer da med færgen!

Tekst og foto: Henning Wismann

Meget, om ikke det meste, brød kommer med færgen til Bornholm, og er bagt af mel fra en valsemølle langt væk!

Når jeg tænker tilbage på min barndom i 1950'erne husker jeg, at en gang om ugen kom brødbilen forbi med mørkt og lyst rugbrød samt fuldkornsbrød og sigtebrød fra Fællesbageriet i Rønne. Inde i Østergade lå der hele tre bagerier. I dag er der kun Bager Jensen og Konditorbageren i hele Rønne.

Et besøg på Kuremøllen lidt uden for Svaneke fik sat nogle tanker i gang hos mig. Dels teknikken i møllerne, dels formalingen af korn til

mel, og dels hvem der har leveret brød gennem tiderne.

Da man begyndte at dyrke korn i Danmark, måtte man selv male sit mel på en hul sten. Noget tyder på, at de første møller kom til Danmark allerede omkring år 665. Stubmøller blev opført mellem 1200 og 1650, hvorefter der primært blev opført hollændermøller. Næste trin var valsemøllen, som startede med en dampmølle i 1830. Hvor både vand- og vindmøller arbejdede med vandrette møllesten til maling af mel, så arbejder en valsemølle med valser af stål eller keramik. Samtidig indførtes en bedre rensning for sten og metaldele for ikke at skade valserne. De fleste af os husker nok Vejle

Dampmølle, som gennem mange år leverede Davregryn og Safirmel til Brugserne. Mærkerne Amomel og Glutenmel hører også til i min barndom; hvem husker ikke de fir-kantede samleopskrifter.

Selve bageprocessen er nok i sin tid startet med at bage dejen direkte på de varme sten i bålet. Senere byggede man ovnrum med fast bund, som man kan se det i køkkenet på Melstedgård. Inden der skal bages, tændes et større bål i ovnrummet, og først når ovnen er gennemvarm, skubbes gløderne ud til siden, og brødet sættes ind. Med industrialiseringen kommer nye og større ovne til, dels på el og dels på gas. Fællesbageriet i Rønne startede i 1918 og

Kuremøllen med svans.

Aarsdale mølle, set fra syd.

Vandhjulet på Slusegårds vandmølle.

Saxebro mølle.

blev efter en navneændring til Bornholmerbrød endeligt nedlagt i 2002. Mange af møllerne fik eget bageri, og flere af dem havde hestetrukne brødvogne, som de leverede brød til omegnen med. Kuremøllen fik sit bageri i 1912. I dag er det Kohberg og Schulstad, som bager brødet, og supermarkederne, der sælger det. Alt dette brød sejles til Bornholm sammen med meget andet brød.

Den simpleste form for vandmølle er skvatmøllen, som vi kan se på Bornholms Middelaldercenter, tæt på butikken. Af andre vandmøller har vi kun to tilbage på Bornholm, nemlig en ved Slusegård og en ved Vang. Besøges Vang vandmølle, kan jeg anbefale at fortsætte op langs

mølledammene og op til midt i Ringebakkestenbruddene og ned gennem stenbruddet og langs kysten tilbage til Vang havn.

De første vindmøller i Danmark var de såkaldte stubmøller, hvor hele møllehuset drejer omkring en stub. Svansen fungerer både som drejearm og som adgangsvej op til møllehuset. Videreudviklingen i form af hollændermøllen er konstrueret sådan, at det kun er hatten med vinger, der drejes. På Kuremøllen ses en svans, som bruges til at dreje møllevingerne op i vinden, hvorefter den låses fast. På andre møller ses en såkaldt vindrose for selvkrojning.

I forbindelse med denne artikel har jeg besøgt Kuremøllen, Årsdale

mølle, Egeby mølle, Slusegård vandmølle, Saxebro mølle, Valsemøllen i Aakirkeby og endelig Vang vandmølle, som et udpluk af vind- og vandmøller på Bornholm.

Du kan finde mere information på følgende hjemmesider:

Bornholmernes Historie
– Erhverv – Møller
Rønne Byarkiv, skriv
"fællesbageri" i søgefelt
Kuremøllen
TV2 Bornholm, menu, skriv
"Vang vandmølle"
Foreningen Bornholm

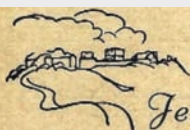

Svaneke fyr, set fra Hjemstavnsbyen.

Vang vandmølle med vandhjul tv.

Det stod i Klippeøen/aviserne for 25, 50 og 75 år siden

Jemmafrå

— I et lukket møde har Rønne byråd vedtaget at afkræve en skatteyder 16.395 kr. i for lidt erlagt skat. Deraf var de 20.846 kr. bøde.

— Hvert år kåres en danmarksmester i harmonikaspil, og for at finde frem til denne afholdes der konkurrencer i de forskellige landsdele, og vinderne samles i København til kampen om danmarksmesterskabet. Ved konkurrencen på Bornholm vandt Flemming Larsen, Rønne, bornholmsmesterskabet, nr. 2 blev Erik Olsen, Nexø, og nr. 3 fik Inge Sonne, Nexø.

— 66-selskabet udbetaler 10 % i udbytte for året 1950.

— Som gas- og vandværksbestyrer i Rønne er ansat maskiningeniør Carsten Schou, København. Der var indkommet 12 ansøgninger.

— Kulkranen på Rønne havn skal flyttes, og byrådet søger indenrigsministeriets godkendelse af et lån på 470.000 kr., optaget i 66-selskabet til dette formål.

— Sommerpensionaterne på Bornholm forhøjer i år priserne med 10 % som følge af prisstigningerne. Det oplyses yderligere, at antallet af gæster i sæsonen 1950 ikke stod mål med 1949.

— En enestående musikbegivenhed fandt sted i Rønne den 20. februar, hvor Arne Hammelboe dirigerede et 70 mands orkester i hotel »Borgen«. Desuden gav orkestret to koncerter for stats- og kommuneskolens ældste klasser. De mange musikere var indkvarteret i private hjem i Rønne.

— Der har i lang tid været krig mellem vognmændene på Bornholm og De bornholmske jernbaner. Der er nu opnået forlig mellem de stridende parter, således at turistikørslen deles lige ligt mellem vognmændene og jernbanerne. Af aftalen fremgår bl. a., at vognmændenes afhentning af gæster ved bådene med busser nu skal op-høre.

Bornholmerforeningen i Esbjerg

har holdt Generalforsamling Til Formand genvalgte Fabrikant Hoffgaard. Til Kasserer nyvalgte fhv. Dykker A. Koch. Den øvrige Bestyrelse kom til at bestaa af Landsretssagfører Fla-gstad (tidl. Pedersker), Fru Læge Birn og Stenhugger Karl Jø-hansen.

Bornholms Tidende 9.1.1951 (Esbjerg).

Bornholmere i Roskilde:
Bornholms Hjemstavnssforening for Roskilde og omegn afholder ordinær generalforsamling tirsdag den 20. januar kl. 19.30 på PalæCafeen i Roskilde.

Bornholms Tidende 2.1.1976 (Roskilde).

Karneval i Hjemstavnsforeningen

Bornholms Hjemstavnsforening af 1942 havde hele huset i Linnésgade 23 til rådighed til det store præmiekarneval i lørdags. Det var også nødvendigt; thi tilstrømningen var ovenud, ja, den var så stor, at man ved 10-tiden så sig nødsaget til at stoppe for tilgangen! Garderoberne kunne overhovedet ikke tage mere overtøj! — Det må kaldes succes! — Tilgangen af maskerede deltagere var til gengæld mindre end de foregående år. En yndig »rokodame« løb af med førstepræmien på de 25 kr., hvad vedkommende forøvrigt også gjorde sidste år. Af herrerne var det »Thor med hammeren«, der kunne indkassere førstepræmien. Det havde han også fortjent! — Karnevallet blev »en festlig, farverig og fornøjelig« aften i foreningens historie.

Foreningens næste arrangement er stiftelsesfesten den 18. februar, der finder sted i Studenterforeningen.

Bornholms Social-Demokrat 29.1.1951 (København).

Lidt om En uajta og forfatteren

EN UAJTA, dialektkomedie i 4 akter, er skrevet i 1971 på bestilling af formanden for Hillerød og Omegns Hjemstavnsforening, mødehandler Sigfred Agesen, i anledning af foreningens 30 års jubilæum og formandens 75 års fødselsdag i 1972.

Skuuspillet, der er tilgængeligt Sigfred Agesen, fik premiere lørdag den 22. april 1972 på Hotel »København« i Hillerød. — Det var aktører fra Bornholms Hjemstavnsforening, der opførte stykket. De optrædende var Karen Frederiksen, Lone Gustafsen, Kristina Munk Kirsten Kofod, Mogens Westh, Ellen Jensen og Hartvig Kralbe Nielsen. Forfatteren stod selv for instruktionen, og Ase Lind var sultne. Forfatteren har skrevet ouverturen, aktmusikken samt musikken til de indlagte sange.

»En uajta«, hvis idé går tilbage til omkring århundredskiftet, har følgende fire bil-leder: 1) Madam Væsts jørne, 2) I præstijns avekammer, 3) I præstegårdsstue og 4) Ver Kjørragrarjarred. Handlingen bygger på den situation, der opstod, når en ung pige trådte ved siden af. Vi møder den uerterte unge pige, dænj uajta, den libe-rale præst, den indbildske jomfru Julia, den gifte kones fataliteter, sandemandens konservatisme, madam Væsts livserfaring suppleret af gennemgangsfiguren Rasmus. Demokraten, præsten, skærer den gordiske knude over, hvorved helheder opstår. Selv om madam Væst, kvinden i Intrigespillet, belærer sin datter om »en irj« ente flinymjir nok te å hie præstakonna, når inj kãns e en uajta,« så rammer teologens klarsyn en pui igennem dette snæversynede synspunkt.

»En uajta« blev antaget til opførelse på Rønne Theater, hvor den blev spillet i da-gene 28., 29. og 30. april 1972 under udførelse af hjemstavnsaktørerne. Midt i januar 1976 opføres stykket af aktører fra Rutsker/Vang Idrætsforening ved lærer Espensen.

DATA:

Eyvind L. Lind har skrevet skuuspillene »Decembarnat«, »Fiskarshorrinj«, »Hasta-gillede«, »Jyllakutan på Tjillegår«, »På Knaljn«, »Dorra Vælværdighed« og »Frimærket«. Udendigt flere radioforedrag, skrevet musik til sange af bornholmske for-fattere og danske lyrikere, hvis kompositioner bl. a. har været udsendt i radion. Des-uden ouverturer, marcher, balletter, mellemaktmusik, revyer, dansemusik og viser.

Annelise Molin (S). Arkivfoto:

Molin på besøg

På søndag får Bornholms Hjemstavnsforening i Helsingør besøg af Nexø borgmester, Annelise Molin (S).

Hun har lovet at fortælle om sit liv som borgmester — og om Nexø i dag og i fremtiden, oplyser Henning Munch, der er formand for den aktive, bornholmske forening i Nordsjælland.

aga

Bornholms Tidende 17.1.2001 (Helsingør).

Bornholmerforeningen i Roskilde

afholder Generalforsamling i Palæ-Cafeen den 20. Januar.

Bornholms Tidende 9.1.1951 (Roskilde).

Frederiksborg Amts Tidende 10.1.1976 (Hillerød).

**Sæt
annoncen
i Klippeøen
- den gode
kontakt**

LEHNSGAARD KOLDPRESSET RAPSOLIE

Fremstillet af den fineste afskallede raps.
Dyrket i bornholmsk muld af bornholmske landmænd.
Ren og sund kvalitet til dressing, stegning,
bagning - og grill.
Prøv også krydderolierne
- og den nye økologiske rapsolie.

Spørg efter den i din butik.
Se mere på:
www.lehnsgaard.dk
- eller ring på tlf. 2323 6171

**Skal I til Bornholm
- se om der er
ledige huse i
Hjemstavnsbyen**

hjemstavnsbyen.bookhus.dk

ABONNÉR PÅ BORNHOLM

Få e-avisen seks dage om ugen og fuld adgang til alle artikler på tidende.dk

SÅDAN GØR DU:

Send en e-mail til abonnent@tidende.dk
og notér "Hjemstavnsforening" i emnefeltet

DIN PRIS
1.199,-
PR. ÅR
SPAR 1.316,-

Bornholms Tidende

Sammen om Bornholm

Afsender: Fuglehavevej 100, 2750 Ballerup

Indmeldelsesblanket

Undertegnede ønsker at blive medlem
af hjemstavnsforeningen i

- ☐ København
☐ Hillerød
☐ Roskilde
☐ Fyn
☐ Jylland

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf.: _____

Mail: _____

Fødested: _____

Fødselsdato: _____

År: _____

Fødenavn: _____

- ☐ Mine runde år må omtales i
KLIPPEØEN

Males til Bent Christiansen:
1bent@c.dk

Redaktionen sluttet 4. januar, 2026.
Deadline næste nr.: 23. februar, 2026.

AKTIVITETSKALENDER

KØBENHAVN:

Søndag den 8. februar 2026: Banko kl. 13.00
Søndag den 22. februar 2026: Stiftelsfest kl. 13.00
Søndag den 8. marts 2026: Banko kl. 13.00
Søndag den 22. marts 2026: Generalforsamling kl. 13.00.
Søndag den 12. april 2026: Banko kl. 13.00
Alle aktiviteter foregår i Frihedens Idrætscenter
Hvidovrevej 446, Hvidovre.

HILLERØD:

Søndag den 15. februar kl. 14.00:
Foredrag, Naturbornholm.
Søndag den 22. marts kl. 13.00: Generalforsamling.
Søndag den 19. april kl. 14.00:
Foredrag: *Fra strandliv til skyttegrav*, Peter Mose.

ROSKILDE:

Søndag den 22. februar kl. 13.00: Generalforsamling
Søndag den 12. april: Eva Fatum fortæller om sit
spændende liv som folketingsmedlem

FYN:

Torsdag den 12. marts 2026: Generalforsamling

JYLLAND:

Lørdag den 28. februar 2026: Generalforsamling

Parti fra Svartingedalen. Foto: Inge Mortensen